

Enkele tips voor afstandsonderwijs.

Niet al deze tips zijn toepasbaar in iedere situatie. Deze tips helpen zoeken naar hoe je het afstandsonderwijs kan verbreden en verdiepen. Je dient echter steeds na te gaan wat mogelijk is binnen jouw schoolcontext.

Gebruik van multimedia.

Afstandsonderwijs hoeft niet te betekenen dat je enkel opdrachten op papier voorziet. Je kan samen met de school nagaan of je gebruik kan maken van tablets, het smartboard, de computers of laptops op school ... In dat geval kan je een van volgende ideeën in overweging nemen.

- **Het geven van instructies:** Je kan een filmpje maken waarin je de kinderen persoonlijk begroet. Op die manier blijven ze jou als leerkracht zien, ook al is het via de digitale weg. Je kan de instructies dan in het filmpje uitleggen. Voorzie dat je ook duidelijk toont wat je vraagt. Indien je kinderen vraagt om iets in te vullen, toon dan het werkblad en toon waar ze dienen te noteren ... Indien ze iets dienen te knippen, neem dan je schaar erbij en knip zelf ... Op deze manier ondersteun je kinderen met dyslexie/ anderstalige kinderen ... Het zal maken dat ze minder hoeven te vragen aan de toezichthouder. Bovendien kunnen ze het filmpje bij vragen opnieuw bekijken.
- **Online in gesprek gaan met je kinderen:** Wanneer je in afstandsonderwijs les dient te geven ben je op de momenten van deze LBV-uren beschikbaar om aan deze uren te werken. Dit betekent dat je misschien wel online met de kinderen kunt communiceren via Zoom, Skype, Jitsi, Teams of een andere Digibox. Wanneer je niet vertrouwd bent met deze kanalen kun je aan de school vragen welke kanalen vorig schooljaar werden benut in het afstandsonderwijs. Daar heeft men immers ervaring mee. Wanneer je live met de kinderen in gesprek kan gaan, creëert dat misschien wel de volgende mogelijkheden:
 - Je kan een instructie live geven aan al de kinderen. Dit geeft hen ook de gelegenheid om jou vragen te stellen.
 - Als het mogelijk is, kun je online een activiteit begeleiden. Een hele les online geven is misschien niet aangewezen, maar je kan wel een korte activiteit van 5 of 10 minuten voorzien. We geven hier slechts enkele voorbeelden om je te helpen je ideeën wat te verruimen. Bijvoorbeeld: kinderen kunnen vertellen over hun verdriet (in deze coronatijd, rond Allerheiligen ...) en jij plaatst voor jou telkens een kaarsje neer terwijl je ingaat op hun verdriet en dit verbindt met het geloof dat je gezien wordt in je verdriet. Je kan je laten inspireren door:
<https://zill.katholiekonderwijs.vlaanderen/#!/bib/03410d1f-f003-470f-b7b2-5a2ab23ba408>
Ander voorbeeld: Je kan op school wat voorwerpen afgeven die je in een koffertje plaatst. De kinderen kiezen een voorwerp dat voor hen past bij wie God is en vertellen erover. Je kan je laten inspireren door:

<https://zill.katholiekonderwijs.vlaanderen/#!/bib/15f18afe-850f-4b93-9c03-22c81ccec715>

Ander voorbeeld: je kan een quiz organiseren met als thema het laten ontdekken van je innerlijke kracht:

<https://zill.katholiekonderwijs.vlaanderen/#!/bib/04b80986-72ec-44fb-b5db-918fd464c3ec>

- De kinderen kunnen aan hun opdrachten werken en er kan een beurtrol zijn om even met jou in gesprek te gaan. In dat gesprek kunnen de kinderen ...
 - vertellen hoe ze zich voelen, wat hen beweegt, waar ze mee bezig zijn ...
 - met jou filosoferen en theologiseren. Voorzie een kort momentje want filosoferen vergt veel denkwerk. Het kan een gelegenheid zijn om eens één-op-één in gesprek te gaan met een kind over een bepaald onderwerp.
 - vertellen wat ze meenemen uit de lessen. Dit kan een ideale gelegenheid zijn om eens met de kinderen te evalueren wat ze zelf willen onthouden uit een onderwerp, wat hen geraakt heeft, wat voor hen belangrijk was ...
 - ...

Tip: Bespreek zeker met je school welke mogelijkheden er zijn op digitaal vlak. Het werken met tablets of een hoek waar een computer staat kan al uitkomsten bieden. Laat vooraf ook even kort aan de toezichthouder weten wat je wenst te doen zodat die op het moment zelf niet verrast wordt door je vragen zoals bijvoorbeeld het aansluiten van een computer en dergelijke.

Werken aan de totale persoon van het kind

Ook bij afstandsonderwijs is het goed om aandacht te koesteren voor de totale persoon van het kind en te streven naar een evenwicht tussen hoofd-hart-lichaam-geest. Op dit moment komt er immers al heel wat op kinderen af. Het is dan ook goed wanneer ze in verbinding kunnen blijven met hun totale wezen.

➤ Enkele voorbeelden van hoe je aandacht kan besteden aan 'het hart':

- Ondersteun de kinderen zeker met gevoelens- en behoeftekaarten om aan te geven hoe zij zichzelf of figuren uit een verhaal zich voelen. Voorzie zeker ondersteunend visueel materiaal voor hen waarbij ze kunnen aanduiden wat er in hen/de Bijbelfiguur omgaat.
- Om de kinderen te ondersteunen in het spreken en luisteren vanuit het hart kunnen ze kijken naar dit filmpje:
<https://www.youtube.com/watch?v=bLwyW-Qnfr0&feature=youtu.be>
- Mogelijks kunnen kinderen nog per twee een gesprek volgens de Verbindende Communicatie doen. Je kan de kinderen ondersteunen en laten zien wat je bedoelt met deze filmpjes:

<https://zill.katholiekonderwijs.vlaanderen/#!/bib/6308df5a-657c-45d6-bd30-564b90e8d623>

Tip: Kinderen kunnen aan een vaste duopartner worden gekoppeld of er kan worden nagegaan of ze op een veilige afstand van elkaar hun rollenspel kunnen spelen. Spreek hierover met de directie/zorgleerkracht/ klasleerkracht. Zij kunnen je ondersteunen en tips geven.

➤ **Enkele voorbeelden van hoe je aandacht kan besteden aan 'het lichaam':**

- Eenvoudige muzische opdrachten blijven fijn om in te lassen. Wanneer iemand toezicht dient te houden en je zelf niet fysiek aanwezig bent, is het niet eenvoudig om opdrachten te geven die veel materiaal vergen. Toch kun je zeker nog met het lichaam aan de slag gaan. Denk aan opdrachten die weinig materiaal vereisen zoals:

- Teken een deel uit het verhaal en laat iemand anders raden welk deel van het verhaal je tekende. (verkennen)
- Een strip bij het verhaal maken waarbij jij de tekstballonnen hebt voorzien. (verkennen)
- Teken het gezicht van Zacheus, Jezus ... Laat duidelijk zien hoe hij zich voelt. (verdiepen)
- Teken op papieren zakken of kleef met washi-tape op plastic zakken hoe de figuren uit het verhaal zich voelen. (verdiepen) Tip: Misschien laat de locatie het nog toe dat het verhaal wordt uitgespeeld met deze zakpoppen.



- Teken dat deel uit het verhaal dat je het meest geraakt heeft. (verwerken)
- Teken wie God/Jezus nu voor jou is. (verwerken)
- Krijt buiten wat jij uit het verhaal wil onthouden. Maak er een mooi kunstwerk van. (verwerken)
- Teken op een papieren zak wat jij uit het verhaal wil onthouden. In die zak kun je dan een led-lichtje zetten. (verwerken) Tip: Bezorg dit materiaal vooraf aan de school. Zorg dat men het een paar dagen voordien krijgt zodat men het ook even afgesloten kan wegzetten.



- Misschien is het voor de kinderen mogelijk om voor de camera het verhaal voor jou na te spelen met stokpoppen of kunnen ze elkaar filmen terwijl ze dit doen. Voorzie voor hen materiaal. Ook bij afstandsonderwijs telt dat er niet te veel lestijd mag gaan naar het maken van het materiaal op zich.



- Kinderen kunnen ook nog steeds worden uitgenodigd om uit te beelden hoe iemand uit het verhaal zich voelt. Zo een tableau vivant kunnen ze zelfs op een veilige afstand van elkaar maken. Mogelijks kan er zelfs een foto van worden gemaakt voor jou als leermeester. Jij kan die dan vervolgens positief becommentariëren zodat de band met je kinderen stevig blijft.



Tip: Bespreek met de klastitularis welke materialen voorhanden zijn. Soms is er meer aanwezig dan je zelf eerst dacht. Misschien kunnen de kinderen gebruik maken van wasco's, houten blokken, tablets, fotoestellen ... Bespreek ook met de toezichthouder wat je verwachtingen zijn zodat die niet voor verrassingen komt te staan. Ga daarbij ook na of er nog andere leerlingen in het lokaal aanwezig zijn en of je opdracht niet storend is. Maar misschien kan er wel met hoeken worden gewerkt, met een stukje uit de gang ... De veiligheidsverantwoordelijke op school kan je zeker verder helpen.

➤ **Enkele voorbeelden van hoe je aandacht kan besteden aan 'de geest':**

Een voorbeeld van hoe je online een stiltemoment kan begeleiden vind je hier:

https://www.youtube.com/watch?v=g_R8l2Ryl8l&feature=youtu.be

- Online vind je ook veel ademhalingsoefeningen, visualisaties en geleide meditaties. Je kunt de kinderen die via een tablet of met oortjes aan de computer laten beluisteren/bekijken. We reiken hier slechts een paar suggesties aan. Je kan er zeker meer vinden. In sommige handleidingen staan ook enkele geschreven meditaties. Die kan je eventueel ook inspreken. Hieronder een paar voorbeelden van visualisaties gelinkt aan een onderwerp:
 - Ik heb een lichaam met vele mogelijkheden:
<https://www.youtube.com/watch?v=uasXPUuudiA>
 - Wat maakt mij gelukkig, wie wil ik worden?
<https://www.youtube.com/watch?v=tirANxkgx5E>
 - Op verkenning in de natuur/ Mens en natuur, gave en opgave/ Natuur en cultuur
<https://www.youtube.com/watch?v=LjCzPp-MK48>
 - Ik wil het goede doen:
<https://www.youtube.com/watch?v=euPXLzijYng>
- Geef kinderen zeker ook de kans om op een rustgevende manier tot gebed te komen. Hier zijn enkele voorbeelden.
 - Laat hen aan het einde van een Bijbelverhaal tekenen waar ze nu voor willen bidden. Kinderen die niet wensen te bidden tekenen wat ze uit het verhaal willen onthouden.
 - Het is een tijd die voor veel kinderen eenzaamheid oproept. Je kan hen laten weten dat het Onze Vader dan troost kan brengen. Dit gebed wordt zo vaak gebeden. Elke keer wanneer je het bidt, mag je erop vertrouwen dat er elders op de wereld nog mensen dit gebed zeggen.
Ze kunnen het gebed ook in het Swahili beluisteren:
<https://www.youtube.com/watch?v=vsINANZ6Riw>
Tip: Als leerkracht kun je die verbondenheid in een filmpje voor de kinderen visualiseren door verschillende mannetjes om een cirkel te plaatsen en te vertellen. Dit is Liese uit Vlaanderen. Zij zegt: 'Onze Vader'. Dit is Jean uit Frankrijk. Hij zegt: 'Notre Père'. Dit is Madison uit Canada. Zij zegt: 'Notre Père'. Dit is William uit

Engeland. Hij zegt: 'Our Father.' Dit is Nya uit Nigeria. Zij zegt: 'Our Father.' Dit is Esmeralda uit Portugal. Zij zegt: 'Nosso Pai'. Dit is Yaafar uit Angola. Hij zegt: 'Nosso Pai'. Dit is Miguel uit Mexico. Hij zegt: 'Padre Nuestro'. Dit is Alex uit Tanzania. Hij zegt: 'Baba Yetu'. Dit is Emere uit Nieuw-Zeeland. Zij zegt: 'E to Matou'. Dit is Li uit China. Ze zegt: 'Wǒmen de fùqīn'. ...



- Je kan wanneer we naar de advent gaan het Ave Maria laten beluisteren en kinderen ondertussen een mandala rond Maria laten inkleuren.



Een verhaal vertellen

Zorg bij het aanbrengen van een verhaal voor warme momenten. Je kan het verhaal laten lezen, maar dat is niet altijd evident voor anderstalige kinderen of kinderen met dyslexie. Bovendien vragen verhalen om 'verbinding'. Je kan in een filmpje het verhaal voorlezen voor de kinderen en prenten tonen. Je kan ook het verhaal tonen in een filmpje van op internet. Houd er dan wel rekening mee dat sommige filmpjes catechetisch van aard zijn. Je kan ook altijd een deel van een filmpje gebruiken. Denk ook aan het uitspelen van een verhaal voor de camera volgens Godly Play of aan de Bijbelverhalen die door de zandtovenaar worden getekend (te vinden via YouTube). Ook de parabels van Max 7 zijn bruikbaar (wederom te vinden via YouTube).

Wanneer je zelf een filmpje inspreekt, kun je ook een persoonlijke boodschap meegeven aan je kinderen. Een voorbeeld vind je bij 'Storm op het meer', David en Goliath' en 'Mozes' krachtstok' op: <http://www.vikom.be/dienst-identiteit/godsdienst-basisonderwijs/wat-u-van-ons-kan-verwachten/afstandsleren>

In een dergelijk filmpje kun je ook vertellen dat het tijd is om het even rustig te maken, een ademhalingsoefening doen, een kaarsje aansteken ... Zo creëer je ook bij een filmpje de innerlijke voorbereiding op een Bijbelverhaal.

Het leerproces van verkennen – verdiepen – verwerken

Ook bij afstandsleren blijft het leerproces belangrijk om te integreren. Er zijn heel veel activiteiten die je kan integreren. We noemen er slechts enkele.

- Verkennen:
 - Prenten chronologisch ordenen
 - Bij wit-zwart-prenten de figuur van Jezus/de verloren zoon/ ... overal oranje kleuren
 - Een strip maken van een verhaal. (Zorg dat er niet te veel tijd gaat naar het tekenen van kaders. Voorzie bijvoorbeeld al kaders en tekstballonnen.)
 - Het verhaal met stokpoppen naspelen
 - Een zinnetje onder prenten schrijven
 - Het verhaal per twee navertellen
 - Buiten een stuk uit het verhaal krijten: ieder tekent een stuk, zo krijgen we samen een uitgetekend verhaal
 - Op een post-it 5 kernwoorden uit het verhaal noteren
 - Op een afbeelding van een kunstwerk lijntjes trekken naar wat overeenkomstige aspecten op een Bijbelplaat uit de methode
 - Een nieuwsbericht naspelen en zo vertellen wat er in het verhaal gebeurde
 - Met jou een digitale quiz spelen met vragen uit het verhaal
 - Voor elkaar een quiz maken met vragen uit het verhaal
 - ...
- Verdiepen:
 - Met een hoofdtelefoon aan de computer een stukje muziek kiezen dat bij een bepaalde scène past
 - De gezichten van de personages tekenen met aandacht voor hoe ze zich voelen
 - Een tableau vivant van een personage maken met aandacht voor hoe hij zich voelt
 - Wit-zwart-prenten kleuren met een kleur die je vind passen bij het gevoel van dat personage
 - Gevoelens- en behoeftekaarten voor dat personage leggen
 - Per twee een interview spelen met dat personage. Je kan als leermeester een paar verdiepende vragen voorzien die gesteld moeten worden.
 - ...
- Verwerken:
 - Teken een kader rond de prent die je het meest getroffen heeft.

- Wat houd je vast? Noteer een woord op een wasknijper die je nadien versiert.
- Denk aan stiltemomenten waarbij de kinderen voor zichzelf kunnen voelen wat ze willen meenemen uit het verhaal.
- Op linten schrijven voor wie men na dat verhaal wil bidden en die linten in een boom laten hangen. (Jij kan als leermeester de linten ophalen en zelf in een boom hangen. Bezorg de kinderen daarna een foto van de boom vol linten.)
- Maak een mini-symboolpaneel. De kinderen kunnen het verhaal uitdrukken door met de elementen van een symboolpaneel een tafereel te maken. Ook wanneer de kinderen nog niet vertrouwd zijn met symboolpanelen zullen ze intuïtief de elementen kiezen die ze het meest passend vinden. Bied de kinderen de elementen in klein formaat aan zodat ze op een A3 passen:
<https://drive.google.com/drive/folders/0B8h8Kj9r85m-cFVCVDIGbIFpVFK>
- Maak een collage van zaken waar je het verhaal van toen vandaag in herkent. Tip: Als leermeester dien je dan vooraf materiaal te screenen en aan te leveren zodat het bruikbaar is. Je kan in dat geval een lief briefje mee bezorgen aan de kinderen.



Voor meer ideeën rond het opnemen van het leerproces kun je nog steeds kijken naar de suggesties rond het afstandsleren eerder dit jaar:

<http://www.vikom.be/dienst-identiteit/godsdienst-basisonderwijs/wat-u-van-ons-kan-verwachten/afstandsleren>

Andere tips:

- Vind je het moeilijk om filmpjes te maken? Vraag raad aan klasleerkrachten die het in de voorbije periode deden of spreek met een collega-leermeester af dat jullie elk een filmpje maken en die uitwisselen. Zo heb je meteen twee verhalen. Denk eraan dat een filmpje niet spectaculair hoeft te zijn naar techniek toe. Jijzelf die je kinderen iets lief vertelt, zegt dat ze aan hen denkt, een kaarsje aansteekt en een verhaal vertelt terwijl je prenten toont ... Dat is al een hele ondersteuning voor de kinderen!
- Vind je het moeilijk om iets uit te werken voor de jongste kinderen? Contacteer dan eens de leerkracht uit de derde kleuterklas en vraag hem/haar om tips. Je kan ook navragen hoe zij activiteiten begeleidt.

- Heb je digitaal contact met de kinderen? Denk dan ook aan rituelen. Start bijvoorbeeld met een kralenketting en noem de namen van de kinderen: we zijn samen met ... Voor elk kind rijg je een kraal. Toon de kraal en zeg je dat elkaar niet loslaat. Zo leg je de nadruk op de verbondenheid. Of voorzie een kaarsje en een paar uitgeknipte tranen. Kinderen die dat wensen kunnen hun verdriet benoemen en je legt dan een traan bij de kaars. Spreek je geloof uit dat het beter wordt, dat het verdriet voorbijgaat en dat mensen elkaar blijven steunen. Of plaats een knuffelkikker op je schoot en vraag de kinderen wie ze een opkikker willen geven. Laat het dan even stil worden en laat wat meditatieve muziek horen terwijl jullie aan die personen denken ...
- Op internet zijn veel pictogrammen te vinden die opdrachten kunnen ondersteunen. Je kan ook navragen in de derde kleuterklas welke pictogrammen gebruikt worden. Enkele voorbeelden:

 koken	 spelen	 plakken	 vertellen
 lezen	 verven	 bewegen	 nadenken
 kleuren	 tellen	 knutselen	 dansen
 schrijven	 rekenen	 puzzelen	 stempelen
 tekenen	 luisteren	 knippen	 zingen

			
luister goed	kijk in een / het boek	bid	zeg luidop
			
kijk goed	fantaseer of droom of verzin	denk goed na	zing
			
prik (uit) / prikker	lijm	kleef vast met kleefband / kleefband	perforeer / perforator
			
knip uit (op de lijn)	niet / nietmachine	meet / meetlat	rangschik

- Zijn er digi-boeken bij je methode? Kijk dan eens na of je hier opdrachten uit kan hanteren voor de op de computer.
- Voor het eerste leerjaar, waar men nog niet helemaal kan lezen, kun je met de klasleerkracht nagaan of de opdrachten thuis door de ouders kunnen worden voorgelezen of dat men thuis op een filmpje jouw instructies voor in de klas bekijkt. Zo kunnen de kinderen de dag nadien toch vlot aan de slag.
- Bevraag de klasleerkracht (zeker bij een eerste leerjaar) hoe ze contractwerk of hoekenwerk organiseert. Dit kan je op praktisch vlak inspireren.
- Dien je af te wisselen tussen een A- en een B-groep? Bekijk dan of je telkens vooraf kan uitleggen wat de kinderen tijdens het zelfstandig werk dienen te doen.
- Zitten er verschillende LB samen in één lokaal? Misschien kan het zinvol zijn om met je LBV-collega's een takenbord te maken zodat de kinderen weten wie waar zit en wie welk materiaal hanteert.



- Geef je kinderen regelmatig een pluim. Vertel hen hoe trots je bent op hoe ze alles aanpakken.
- Geef jezelf regelmatig een pluim: je doet wat je kan ...